

Виходить у Львові
щодня (крім неділі і
св. кат. св'ят) о 5-ій
годині по полудні.

Редакція і
Адміністрація: улица
Чарнецького ч. 12.

Письма приймають ся
лишь франковані.

Рукописи
звертають ся лиш на
окреме жадане і за зложенем оплати поштової.

Реклямація
везапечатані вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата

у Львові в агенції
дзеньників пасажа Гавс-
мана ч. 9 і в ц. к. Ста-
роствах на провінції:
на цілий рік К 4-80
на пів року „ 2-40
на чверть року „ 1-20
місячно . . . „ —40

Поодинокое число 2 с.

З поштовою пере-
силкою:

на цілий рік К 10-80
на пів року „ 5-40
на чверть року „ 2-70
місячно . . . „ —90

Поодинокое число 6 с.

Весіда президента міністрів бар. Гавча

мотивуюча єго предлоги в справі реформи
виборчої.

(Конець).

Серед безнастанного перебування Всенім-
цями говорив президент міністрів бар. Гавч
дальше:

Наша предлога держить ся там, де роз-
ходить ся о забезпечення і прискорене робочої
сили палати, лиш закона звичаєвого. Она у-
взяднє бажаня висказані нераз в палаті по-
слів і палаті панів, не обмежає парламентар-
ної свободи, держить ся здалека від всякої ши-
кани а має лиш на цілі забезпечене най-
пильніших предлог правительства, котрі дотикають однаково
інтересів держави як і населеня; але то правда, що в ній порушено заострене
дисциплінарних средств. (Вольф: Чи пред-
виджений і королівський комісар?) Она пред-
виджує можливість виключеня лиш в случаю
грубого нарушеня спокою. Так само іде пра-
вительство лиш за принаглюющим покликком
публики, коли за грубі напасти на честь осіб
стоячих поза парламентом буде в сій палаті
назначена нагана.

Я вже згадав в сій палаті дня 28 падо-
листа і заявив в палаті панів, що правитель-
ство розважає також над реформою пала-
ти панів. Ми завели переговори в сім на-
прямі з групами палати панів, але що тоті
групи висказали ся против зміни в складі па-
лати панів в теперішню пору і в звязи з ре-
формою виборчою, то правительство поки що
відступило від того лиш ддятого, щоби не ро-
бити трудностей реформі виборчій. (Всенімці:
Напудило ся! Напудило ся!) Але треба би
бажати доповненя загального права голосованя
в тім напрямі, щоби дідичні і іменовані
члени палати панів могли бути
вибрані також і до палати послів.
В часі їх мандату до палати послів переставали
би они бути членами палати панів.

Мої панове! Хоч зміни основних поста-
нов сеї предлоги, о скілько они дотикають зне-
сеня курий і всякого цензуса виборчого, мусять
для правительства позістати виключені, то все-
таки правительство не відказало би чинної по-
мочи, як би зі взгляду на інші справи пробо-
вано довести до якогось компромісу межі пар-
тиями.

Позвольте мені, що скажу ще слово о бу-
дучих відносинах більшости в сій
палаті і о відносинах реформи ви-
борчої національного стану посі-

даня. Мушу насамперед поставити питанє,
чи то має якусь практичну варієсть говорити
о будучій більшости. З дрібкою фантазії можна
уложити на перери не одну, але найрізномор-
дніші більшости. Такі теоретичні більшости
не мають в практиці ніякого значіння. Фактом
єсть дальше, що в сій палаті ніякий нарід сам
про себе не має більшости та й в новій па-
латі не буде єї мати, лиш кождий бу-
де мусів шукати союза. Щоби утвори-
ти діяльну більшість, не вистане кількох голо-
сів понад абсолютну більшість. Вік кождої на-
ціональної більшости, утвореної лиш для веде-
ня борби, був би короткий а єї безсумнівна
безуспішність лиш з тим більшою силою голо-
сила би науку, що лиш національний
компромис може запоручити спо-
кійне і тревале посіданє націо-
нальних прав.

Будучність Аветриї лежить
в тім, щоби народи, котрі найзнач-
нійше двигают культурний роз-
вій держави, замість як доси мар-
нувати свої продуктивні сили, по-
розуміли ся з собою і заодвічаль-
ністю обняли провід публичних
інтересів. (Грімкі брава і оплески, предовгі
крики).

Мої панове! Предложивши вам основи

3)

Ледями і ночами.

(З англійського — Макса Памбертона).

(Дальше).

Ддятого то хвилі, коли він міг жити сво-
ім личним житєм, були дуже скупі. Пів годи-
ни, яку проводив рано в товаристві своїх ді-
тей, кілька слів висказаних до них вечером,
творили одинокую перерву в єго діяльності.
Впрочім був він все строгим начальником, сто-
оким сторожем воріт царства, старим воляком,
що володів залізною рукою. Люди бояли ся
єго погляду, а вязниці кріпости лунали зой-
ками тих, котрих постиг єго гнів; а до того
не богато належало, бо вже найменша непра-
вильність в службі могла позбавити кождого ласки
генерала. Вправді признавали, що він чоловік
справедливий і при видаваню суду ніколи не
руководить ся личними чувствами, але всі та-
кож знали, що він не розумів, що то значить
прощати.

О годині 9 сядів генерал при столі в сво-
ім кабінеті. Він входив там звичайно з ударом
годинника. Так само точний як він був і строгий
полковник Бонцо, другий в команді офі-
цер, що сейчас, скоро лиш перегомоніли послід-
ні удари годинника, появляв ся і складав єму
рапорт. Ниві, рано по бали, молоді офіцери,
котрі задля забави цілу ніч не спали, назвали
точність обох командантів варварскою. Але по-
них не відко було нічого: єв'язко зірвана ро-

жа не могла виглядати ліпше як Николай Сте-
фанович. Вимальований і вичесаний як лялька,
кланяв ся зі звичайною своєю вічливостію
всім особам, які єго дожидали в передній. Очи,
які саме сьміяли ся до Маріяни Бест, як то
вже робили супротив вісьмох учительок за по-
слідних пять літ, були тепер зимні, строгі і
прошнбаючі. Глубоке мовчанє заволоділо в пе-
редній, коли він переходив, а навіть велика
стать Бонца стала ще більше випрямленою.
Генерал промовив насамперед до него.

— Добрий день, пане полковнику, маєте
акти?

— Так, пане генерале.

Они пішли разом до кабінету. Генерал
Стефанович наложив на ніс свої скла і почав
переглядати акти. Він ледве перечитав кілька
стрічок, коли придавлений оклик полковника
звернув єго увагу на єго підв'ястного. Така
привина против дисципліни, що вимагає цілко-
витого мовчаня, була нечувана і брови генера-
ла, що високо підняли ся, вказували на єго
гнів і нетерпеливість.

— Ви сказали що, пане полковнику? —
спитав він.

— Хочу щось сказати, пане генерале.

— Тепер, коли я читаю депеші?

— Так, коли позволите, пане генерале.

Генерал Стефанович здохнув скла з носа
і зложив папери. Така перешкода не лучилась
єму вже від двайцятьох літ, які він провів
в Кронштадті. Бонцо мав тепер обовязок оправ-
дати ся.

— Отже, пане полковнику!

— Я хотів вам сказати, пане генерале,
що плян батерії ч. 3 видано перед тиждем
англійському правительству.

Полковник Бонцо стояв як стовп, коли
вимовив ті слова. Та страшна вість зрабувала
єму цілу ніч. Він чув єї вже перед дванай-
цятьма годинами, але аж тепер відважив ся
сказати єї Стефановичеві.

Минуло пять мілут, заки генерал Стефа-
нович здобув ся на відповідь. В тім часі він
немов би не був на сім сьвітї; але то лиш так
видавало ся, в дійстности єго дух глядав тут
і там першого звена в ланцусі, який довів би
єго до певного висновку. На велике здивованє
Бонца він цілком не розгнівав ся, голос звучав
вправді поволи і приказуючо, але в нїм не бу-
ло ніякого слїду здивованя або гніву.

— Звідки ви маєте ту вість?

— З телеграми, яку я вчєра одержав від
Князя.

— А ддячого я о тім вже перше не чув?
Бонцо підніс немов для євого оправданя
руку.

— Вчєра був баль, пане генерале.

— Так —

— А коли я вернув о півночи, а ви були
ще на леді, то мені здавало ся, що ви не ра-
до слухали би тоді тої вісти.

Полковник стояв несьміло і говорив не-
певним голосом, але генерал, в котрім тепер
обудив ся гнів, ударив кулаком в сїлі, що аж
шиби у вікнах задрожали.

— Я не радо слухав би? Я, котрого честь
загрожена! Боже великий! Полковнику Бон-
цо, що ви собі властиво думаете?

реформи виборчої, можу вам ще з цілою певністю сказати, що реформу виборчу не піднято в інтересі ніякої партії а вже найменше в інтересі соціально-демократичної партії. Коли хтось хоче по правді і з успіхом поборювати соціал-демократів, то мусить відобрати їм їх найуспішніше оружие а то: складане вини на державу, що она менше заможним клясам зменшує їх права політичні (гримкі оплески) а другим клясам надає привилегії. В тім, мої панове, лежить немаловажна сила соціально-демократичної пропаганди. Скоро она не буде мати того оружия, то можна буде на ґрунті рівного права вести далеко успішнішу борбу против неї. (Гримкі і довготривалі оплески. — Берґер: Експелеция, не робіть нам театрального представлення! Тото терезиянське обурене то чиста комедія!) Гляньмо лиш на няші краї з загальним правом голосованя. Везде кришають, визвані до рівної борби, також і горожанські партії. (Гримкі оплески). Та й в Австрії не буде инакше.

Позвольте мені тепер, мої панове, мов би на порозі до нової доби австрійського парламенту сказати слово і про минаючу еру. Ми гордимось розцвітом австрійским парламентаризму, яким відзначався початок нашого конституційного життя. Тоді покладено основи новочасного життя Австрії. Але животнопа сила заступництва інтересів вичерпувала ся в міру того, як ставала поволи чужа характерови поступаючого часу і новим поглядам в публичній свідомості, так стала палата на кінець без ради і волі серед бурі обструкції. Для того мусимо для заступництва держави утворити нову основу, а тою основою може бути ще лиш загальне право голосованя, котре не повинно бути обмежене ніяким иньшим способом, як лиш таким, який виходить з історії і свойства Австрії.

Полковник дряв і утішив ся, коли побачив, що гнів генерала новоли уступав. Він лиш ждав на ту хвилю і набрав тепер знов відваги.

— Мені здаєть ся, пане генерале, що ми мусимо насамперед вивідати ся, чи плян батерії ч. 3, який має мати англійське правительство, єсть дійсно правдивий. Ті Англійці певне багато дали би за пляни Кронштадту. Чи не можлива річ, що часть тих десятих тисяч фунтів штерлінґів, які они жертвують тому, хто їм ті пляни видаєть, не дістала ся в кишеню якого обманця? Я гадаю, що то дуже можливе, а навіть кажу, що то одинокое пояснене. Князя обманули і плян мусить бути фальшивий. Гадаю, що з таких вістий ми можемо лиш сьміяти ся і людям в Лондоні ще більше таких плянів продати. То поволи заспокоїть ся жадобу таких тайн, а пам поможє повивішувати шпіґунів. Будьте певні, пане генерале, що коли той чоловік, що нас зрадив, єсть в тім місті, то не довго потребає, а ми будемо мати его в своїх руках.

Полковник говорив дуже поважно; в его очах видко було гнів і рішучість, а его великі руки порушали ся, немов би глядали для себе якої діяльності. Як для его настоятеля так і для него була та кріпость сьвятим місцем. Тут було его жите, ціла его діяльність, его честь була звязана з тим місцем з ґранту і стали. Оба мужі працювали спільно двайцять літ, були для себе більше як приятелі, они стали братьми і мали до себе необмежене довіра. А тепер спільна небезпечність загрозила їм обом. Они не хотіли ще сказати собі правди, не сьміли признати, що в мурах кріпости єсть шпіґун. А як радо були би они дали манити себе, хоч би лиш на один день.

— Що я також сейчас того не подумав — сказав Стефанович. — Коли они дійсно мають в Лондоні плян батерії ч. 3, то плян той не наш. Я то нині поясню князеві. Він не по-

Мої панове! Коли робимо поважну пробу довершити велике діло політичного зрівнаня, то позістанемо також в згоді з видними змаганяма до розвою нашого суспільного життя. (Голоси: Дуже добре! Крики. Шинерер верешить: Не хочемо бути поставлені на рівні з польськими жидами! — Шумаер: Але у вісімдесять першім році можна було!) — Бо не в тім запорука спокійного і постійного розвою, що будемо противити ся великим духовим струям часу, а в тім, що підхопимо їх повним зрозумінем і повною мірою. Без глибокої моральної поваги не дають ся виконувати великі діла. Коли тепершні політичні кляси будуть голосувати за реформу, то будуть мати свідомість, що причинили ся до великого політичного постуцу та й також до суспільного мира. Я про себе ожидаю від реформи воєскресеня австрійського парламенту на основі рівного права для всіх. А що мене то переконане одушевляє, то ступаю з чистою і доброю совістю до борби, котрої небезпечности знаю, бо кождий міністер, що приступав до реформи виборів, мусить освоїти ся з тим, що станєсь єї жертвою.

Але мене справа обовязує позістати аж до послідної хвилі і доки не вичерпані всі средства легальної борби, не зложу оружия. Але хоч би я й упав, то упаду з тою свідомістю, що не зробив з себе безхосенної жертви. Особи проминають, але ідеї позістають. Мій упадок то не упадок реформи виборчої! На тім кінчу. (Гримкі, предовгі браві і оплески, бесідникови складають ґратуляції. Всенімці регочуть ся, верещать та вимахують хустками. Шинерер кричить: Підлота! Соціаліст Ельбоґен до Всенімців: То раби шляхти! — Шинерер: Славяни і Жида! — крик без кінця).

винен був так легко дати себе піддурити і повинен був стеречи ся нарушувати честь людей, що в вірній службі посивіли. Треба, Бонцо, постарати ся, аби добре ему відповісти. Возьміть-но ся до того і спиніть добру оборону на всякий случай. Чому тому дуракови не прийшло до голови сказати, що Англійці мають плян мого дому?

— Або плян неба — сказав з насьмішкою полковник. — Той плян могли би они так само добре дістати, як пляни батерії ч. 3. І чому саме батерії ч. 3, пане генерале? Чому не форту Петра, або форту Александра, або Менжикова? Они чей досить довго о те старали ся. І чому мали би они лиш тим одним вдоволити ся, а не здоймити і всі прочі пляни? Чи ті великі пани в Петербурзі діти, що вірають кождій байці, яку їм в Лондоні оповідять? Чи они гадають, що ми тут єнімо, а шпіґуни проходжують ся до наших укріпленях? Ёх, то лиш марний жарт, Николаю, жарт, з котрого ми можемо хіба сьміяти ся.

Полковник Бонцо вже давно не сьміяв ся і тому коли тепер дійсно засьміяв ся, той сьміх звучав нечисто і хрипко, як гавканє пса. Він так розгорячив ся, що промовив до Стефановича довірочно, як они нераз промавляли до себе, коли при них не було ніякої иньшої урядової особи. Стефанович відповів собі по приятельски.

— Гадаєш — відозвав ся, засаджуючи знов свої скла на ніс — що князь жартує з нами і ми повинні відповісти ему також жартом? В такім случая треба би ему предложити списе всіх тих осіб, які були в батерії ч. 3 від часу єї збудованя. Він нам тоді скаже, хто є шпіґуном, а ми відтак будемо знати, що робити. Правда, Бонцо, будемо знати? Вели отже прийти до мене каштанови Павлови.

(Дальше буде).

Вісти політичні.

З Угорщини. — Події в Росії. — Болгари о Сербії. — Марокканська конференція.

В угорській кризі треба занотувати два більшої ваги факти: маніфест коаліції до народу і отверте письмо ґр. Андрашого до виборців. Коаліція в маніфесті мотивує своє становище підчас розвязаня парламенту, котрого доконало правительство лиш в тій цілі, щоби ввести в жите межинародні угоди торговельні. Але мимо того тоті угоди не будуть обовязувати нарід мадярський з причини браку вотум парламенту. Коаліція не могла утворити правительства, бо в противнім случая була би мусіла признати абсолютні верховні права короля, що противилось би конституції. Нарід мусить бути приготовлений на ще більше знасилуване своїх прав зі сторони правительства і для того его обовязком єсть боронити тих прав ще більше рішучо. Теперішня борба то борба в обороні конституції і обовязком кождого Мадяра єсть брати в мій участь.

ґр. Андраші вислав до своїх виборців отверте письмо, в котрім обговорює свої переговори з Короною і каже, що старав ся перевести в цілости бажаня парламенту що до народного характеру угорських полків, але зі взгляду на велику одвічальність був би вдоволив ся менше добрим залагодженем справи, як представив в меморіялі зладженім на приказ цісаря. Однаком під взглядом засад державноправних були такі ріжницї, що компроміс був неможливий, аж тоді стратив надію мирного залагодженя справи, коли побачив, що можна его осягнути тоді, коли би вирекло ся прав парламентарних і для того хоч з тяжким серцем треба конче підняти борбу, накінену народови. ґр. Андраші висказує надію, що нарід осягне успіх, коли витрєває і що нарід буде в означенім часі покликаний до урни, бо уважає замах державний за виключений. Але як би й не стало ся — каже ґр. Андраші — мусимо бути розважні, згідні і сильні.

Царський указ скликаючий Думу державну на 10 мая, зробив, як доносять з Петербурга, дуже добре вражєне. Дума буде виключно консервативна, бо крайні партії не возьмуть участі в виборах. Перша сесія Думи буде трєвала шість неділь а відтак розпочнуть ся літні ферії. Головною причиною скликаня Думи стала ся потреба затиґнення позички у Франції, виносної три мільярди франків. Французкі капіталісти рішили ся дати позичку лиш на основі ухвали парламенту. Проектована внутрішня позичка зовсім не удала ся.

Петербурґські робітники користаючи з кінця мяениць і меншої бачности поліції, скликали в ночи віче на преображеньскім кладовищі. На вічу сконстатовано, що робітники не можуть брати участі в виборах, бо по страйку не довго записані у фабриках. Постаповлено вести завзяту борбу з донощиками у фабриках.

Болгарська газета „Нов Век“, обговорюючи сербско-австрійські відносини, каже, що правительство сербеке послухало свого посла у Відни, Вуїча, і піддало ся Австро-Угорщині. Сербія признала тим, що єсть політично і економічно зависима від Австрії і що при комбінаціях що до солідарности полудневих Славян не можна єї брати в рахубу. Правительство болгарске не згодить ся на зміни в сербско-болгарській унії

Головна агенція дневників

СТ. СОКОЛОВСКОГО

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

приймає пренумерату і оголошення до всіх дневників краєвих і заграничних.

До „Народної Часописи“ і „Газети Львівської“ може приймати оголошення виключно лиш ся агенція.

Найдешевше можна купити лише

в Авкційній Гали

Пасаж Миколяша

меблі, образи, дивани, сальонову обставу, золото, біжутерії,

старинности і все можливе до домового уладження.

Порозуміне з провінцією писемно.

Вступ вільний цілий день.